

ความยั่งยืนของสื่อเพื่อสาธารณะ Sustainability of Media in Public

วรรณสาห์ พัฒโน*

บทคัดย่อ

บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนนั้น ถือได้ว่าเป็นความสำคัญ เนื่องจากเป็นตัวกลางถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ให้สังคมรับทราบ เป็นกระบอกเสียงส่งข่าวสาร กระจายข้อมูลให้ทั่วถึงโดยทั่วกัน ดังนั้นความเป็นสื่อเพื่อสาธารณะนั้น ต้องยึดหลักการของความเป็นสื่อเพื่อสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วย ความทั่วถึง ความหลากหลาย ความเป็นอิสระ ความแตกต่างเฉพาะตัว ความมีส่วนร่วม การพัฒนา ความเชื่อถือไว้วางใจได้ และปราศจากผลประโยชน์ทับซ้อน ทั้งนี้เพื่อแสดงศักยภาพ ความมั่นคงของสื่อประชาธิปไตยได้อย่างยาวนาน เพื่อให้สามารถครองใจประชาชนทั่วไปได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: สื่อสาธารณะ, ความยั่งยืน

Abstracts

The role of mass media is important since it is the means of broadcasting all manner of stories to society and spreading information to the public. So the media that is meant to serve the public must adhere to the principles of public media, which comprise thoroughness, variety, independence, individual differences, participation, development, reliability, and no overlapping benefits. Adhering to these principles demonstrates the potential stability of democratic media and its ability to lead public opinion sustainably.

Keywords: Public Media, Sustainability

บทนำ

สื่อมวลชนภายใต้แนวคิดสื่อสาธารณะ นับว่ามีบทบาทมากขึ้นในสังคมไทย เนื่องจากการนำเสนอแนวคิดที่หลากหลาย จากมุมมองของนักวิชาการ หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนบุคคลทั่วไป ที่ได้มาแสดงทัศนคติ บอกเล่าเรื่องราวประเด็นปัญหา อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดตรงประเด็น ทำให้เกิดความเข้าใจของเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้น แสดงออกถึงความเป็นประชาธิปไตยให้คนไทยมีสิทธิเสรีภาพ แสดงความคิดเห็นของตนเอง โดยมีสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงดำเนินการส่งต่อความรู้ ความคิด ข้อมูลไปยังบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นให้เกิดการวิเคราะห์ หรือสังเคราะห์ และประมวลความคิดเพื่อการตัดสินใจดำรงชีพในสังคม ดังนั้นสื่อสาธารณะจึงมีประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไป ไม่มากก็น้อย ซึ่งทั้งนี้เป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ต้องสื่อสารเจาะลึกประเด็นข้อมูลที่จะนำเสนอ ให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง ชัดเจน หรืออาจจะสร้างแนวคิดใหม่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะ เป็นด้านพฤติกรรม ความเชื่อ ทัศนคติ หรือค่านิยมในอนาคต

ที่มาของสื่อสาธารณะ

จุดเริ่มต้นของสื่อสาธารณะในประเทศไทยนั้น มาจากสื่อวิทยุ จส.100 วิทยุข่าวสารและการจราจร ด้วยปัญหาการจราจรติดขัดที่เป็นปัญหาใหญ่ในสังคมเมืองหลวง ได้เกิดแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว จากแนวคิดของ พล.ต.ท. วิโรจน์ เปาอินทร์ โดยการอนุมัติของ พลเอก

* นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารพัฒนาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สุจินดา คราประยูร ภายใต้การดำเนินงานของบริษัทแปซิฟิค คอร์ปอเรชั่น จำกัด ซึ่งมีนายปิยะ มาลากุล ณ อยุธยา ประธานกรรมการเครือแปซิฟิค เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงานผลิตรายการวิทยุเพื่อให้บริการข่าวสารในด้านการจราจร เป็นเครือข่ายสถานีวิทยุของกรมทหารสื่อสาร ออกอากาศครั้งแรกวันที่ 2 กันยายน 2534 เป็นต้นมา เพื่อเป็นสื่อกลางให้กับคนทุกระดับสังคม โดยรูปแบบรายการ มีผู้ดำเนินรายการทำหน้าที่รายงานข่าวสารและการจราจร เปิดโอกาสให้ผู้รับฟัง มีส่วนร่วมโทรศัพท์เข้ามารายงานสภาพการจราจรและอุบัติเหตุระหว่างการเดินทาง ซึ่งมีทั้งการฝากข้อมูลและการรายงานสดออกอากาศ อันจะเป็นการช่วยคลี่คลายปัญหาการจราจรและช่วยให้ผู้รับฟังรายการตัดสินใจเลือกเส้นทางเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาจราจรติดขัด ซึ่งเป็นการประหยัดพลังงานและเวลาในการเดินทางได้ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้รับฟังแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ถือได้ว่า จส.100 เป็นผู้ริเริ่มดำเนินการเปิดเวทีสื่อเพื่อสาธารณะขึ้นเป็นแห่งแรก (สื่อสาธารณะ, 2556 สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2556)

ต่อมาองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) หรือที่เรียกกันว่า ไทยพีบีเอส เป็นองค์การสื่อสาธารณะด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ จัดตั้งตามพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2551 ด้วยพันธกิจและการดำเนินการที่แตกต่างจากสื่อมวลชนอื่น คือ มีเป้าหมายเพื่อให้บริการสาธารณะไม่ใช่สื่อเพื่อการค้า และไม่ใช่สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์รัฐบาล แต่เป็นองค์การสื่อที่มีความเป็นอิสระทางวิชาชีพซึ่งรับรองโดยกฎหมายและข้อบังคับด้านจริยธรรมองค์การฯ มีพันธกิจในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่สนับสนุนการพัฒนาสังคมประชาธิปไตย สังคมคุณภาพ คุณธรรม บน

พื้นฐานความเป็นไทย ต้องรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพในการรับรู้ข่าวสารของประชาชน ทั้งยังต้องรับผิดชอบนำเสนอข่าว สารประโยชน์ สารบันเทิง และจินตนาการที่มีมาตรฐาน ให้เกิดความเที่ยงตรงรอบด้าน สมดุล มีคุณภาพ และคุณค่าของเนื้อหาที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มประชาชนที่แตกต่าง หลากหลายได้เป็นอย่างดี (ไทยพีบีเอส, 2555 สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2555)

สื่อสารมวลชนมีบทบาทสำคัญต่อสังคมมาโดยตลอด นับตั้งแต่หนังสือพิมพ์ถือกำเนิดขึ้น จนกระทั่งมีการพัฒนาเทคโนโลยีในด้านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ก็ยิ่งทำให้บทบาทของสื่อสารมวลชนแพร่กระจายออกไปในวงกว้างมากขึ้น ประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ในหลากหลายรูปแบบและยอมรับสื่อต่างๆ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตประจำวัน สื่อสารมวลชนจึงกลายเป็นเวทีสาธารณะที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง ทั้งในแง่ของการให้ข้อมูลข่าวสารและการโน้มนำสังคมในด้านต่างๆ (กาญจนา แก้วเทพ, 2552, หน้า 14) ในที่นี้ขอยกกรณีของสื่อมวลชนสาธารณะ “จส.100 วิทยุข่าวสารและการจราจร” และ “ทีวีสื่อสาธารณะช่องไทยพีบีเอส” เป็นตัวอย่างเพื่ออธิบายบทบาทการทำหน้าที่ความเป็นสื่อสาธารณะ

หลักการสำคัญของความเป็นสื่อสาธารณะ:

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2550, หน้า 1) สรุปหลักการจัดตั้งทีวีสื่อสาธารณะในประเทศไทยไว้ดังนี้

1. ความทั่วถึง (universality) สื่อสาธารณะต้องดำเนินการเพื่อประชาชนทั้งประเทศ ต้องเข้าถึงพลเมืองทุกคน หรือให้สื่อสาธารณะ “ถูกใช้” โดยคนจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เป้าหมายของหลักการนี้คือ ความเสมอภาค ความเป็นประชาธิปไตย เพื่อให้พลเมืองทุกคน

ยื่นอยู่บนฐานเดียวกัน ไม่ค้ำหนึ่งหรือแบ่งแยก สถานะทางสังคมหรือรายได้

- สื่อวิทยุ จส.100 “วิทยุข่าวสารและการจราจร” เปิดดำเนินการให้ข่าวสารจราจรตลอดเวลา 24 ชั่วโมง ทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ สามารถควบคุมปัญหาที่เกิดขึ้น และปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเนื่องทันท่วงที (สถานีวิทยุ จส.100 วิทยุข่าวสารและการจราจร, 2554 สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2554)

- ไทยพีบีเอส “ทีวีสาธารณะ” มีการแพร่ภาพด้วยสถานีส่งสัญญาณภาคพื้นดิน และผ่านดาวเทียมโดยจัดตั้งสถานีเครื่องส่งสัญญาณโทรทัศน์ในจังหวัดหรืออำเภอต่างๆ เพื่อให้บริการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ออกอากาศตลอดเวลา เน้นให้บริการด้านข่าวสาร ความรู้ สารประโยชน์ สารบันเทิง ที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานบนพื้นฐานข้อบังคับด้านจริยธรรม และกรอบจรรยาบรรณขององค์กร เพื่อเผยแพร่ผ่านสื่อทุกแขนง โดยยึดถือประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ (ไทยพีบีเอส, 2554 สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2556)

2. ความหลากหลาย (diversity) สื่อสาธารณะต้องมีความหลากหลาย อย่างน้อยที่สุดในด้านประเภทของรายการ กลุ่มเป้าหมาย และเนื้อหา รวมทั้งประเด็นถกเถียง ทั้งอาจหมายรวมถึงกลุ่มผู้ผลิตอิสระที่หลากหลาย ไม่ผูกขาดกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เปิดโอกาสในการเข้าถึง เข้าร่วมงานได้ร่วมเรียนรู้การพัฒนา รายการ สื่อสาธารณะต้องตอบสนองความสนใจของสาธารณะที่หลากหลาย นำเสนอรายการหลากหลายประเภท แต่ละรายการอาจตอบสนองกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มที่มีความคาดหวังและลักษณะการรับสื่อต่างกัน

- ถึงแม้ว่าวิทยุ จส.100 จะเน้นการให้ข่าวสารด้านการจราจรเป็นหลัก แต่ได้สอดแทรกเนื้อหารายการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง เช่น ข่าวสารด้านสุขภาพ เทคโนโลยี สภาพอากาศ

หรือภัยอันตรายในการป้องกันตัว และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมของภาครัฐต่างๆ ให้ประชาชนทั่วไปรับทราบ รับแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ ของหาย ลืมของ มีอุบัติเหตุ เพื่อประสานงานช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน อีกทั้งให้ผู้ฟังรายการร่วมสนทนาคำถาม ซึ่งรางวัลทำให้สามารถสนองตอบต่อคนผู้ฟังได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย

- เนื้อหารายการของไทยพีบีเอส สรรค์สร้างรายการข่าว รายการสารประโยชน์และรายการสารบันเทิงที่มีคุณภาพ มีความหลากหลาย โดยยึดถือประโยชน์สาธารณะเป็นที่ตั้ง มีนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคต่างๆ ในสังคมในการผลิตรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์ สะท้อนความหลากหลายของสังคม เป็นพื้นที่ให้แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเฉพาะต่างๆ อย่างเหมาะสมทั้งในระดับชุมชน และระดับชาติ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างกว้างขวางที่สุดภายใต้ พ.ร.บ. องค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส, 2556 สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2556)

3. ความเป็นอิสระ (independence) องค์กรเพื่อสื่อสาธารณะ ต้องมีความเป็นอิสระมีที่มาของแหล่งทุนที่ประกันความเป็นอิสระจากรัฐ และทุน และต้องสร้างหรือพัฒนาความยั่งยืนของความเป็นอิสระด้วยการได้รับการสนับสนุนจากสาธารณะ ผู้ผลิตสื่อสาธารณะต้องมีเสรีภาพ และความเป็นอิสระด้วยจริยธรรมวิชาชีพ และความรับผิดชอบต่อสังคม สื่อสาธารณะต้องเป็นเวทีกลางสำหรับการแสดงความคิดเห็นที่เป็นอิสระ เป็นช่องทางเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็น และข้อวิจารณ์ที่แตกต่างกัน หรือสื่อสาธารณะต้องสร้างการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารที่เสรี (free flow of information) อันเป็นหลักการสำคัญของการเคารพในสิทธิมนุษยชนของสังคมประชาธิปไตย

- ผลงานวิจัยของบุษราคัม เอี่ยมอำไพ

(2540, หน้า 32) ที่กล่าวว่าแหล่งข่าวของรายการวิทยุ จส.100 ส่วนหนึ่งมาจากผู้สื่อข่าวอิสระหรือสมาชิกของรายการ หรืออาจจะเป็นผู้ฟังทั่วไป เป็นผู้รายงานเหตุการณ์ที่พบเห็นตามท้องถนน โทรเข้ามาในรายการคอยแจ้งข้อมูลข่าวสาร พร้อมกระจายความช่วยเหลือต่างๆ ถือเป็นกาเปิดกว้างของเวทีสาธารณะที่ให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น เปิดมุมมอง และรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี

- ไทยพีบีเอส สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพสร้างสรรค์การผลิตรายการของผู้ผลิตอิสระและผู้ผลิตระดับชุมชน โดยได้จัดสรรงบประมาณไม่เกินร้อยละสิบของรายได้ที่ได้รับ เพื่อสนับสนุนการผลิตรายการของผู้ผลิตอิสระ และจัดสรรเวลาออกอากาศที่เหมาะสมสำหรับรายการเหล่านี้ เพื่อเสริมสร้างความเป็นกลางให้กับสังคม ยกกระดับศักยภาพของสื่อมวลชนอย่างเป็นธรรม

4. ความแตกต่างเฉพาะตัว (distinctiveness) ด้วยคุณลักษณะของรายการที่มีมาตรฐานและระสนิยมดี เนื้อหาของสื่อสาธารณะต้องแตกต่างจากเนื้อหาของสื่ออื่น ทำให้ผู้ชมสามารถแยกแยะความแตกต่างในเชิงคุณภาพ และคุณลักษณะเฉพาะของสื่อสาธารณะจากสื่ออื่นได้ โจทย์ของสื่อสาธารณะจึงไม่ใช่แค่การผลิตรายการที่สื่ออื่นไม่สนใจผลิตแต่ต้องผลิตอย่างแตกต่างทั้งด้านเนื้อหา และวิธีการนำเสนอที่ต้องมีมาตรฐานตามหลักการแห่งวิชาชีพ มีระสนิยมดี (taste and decency) มีความสุภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับธรรมเนียมปฏิบัติ บรรทัดฐาน และค่านิยมของชุมชนสังคมนั้นๆ ผู้ผลิตสื่อสาธารณะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้นำในการพัฒนารายการต้นแบบใหม่ที่มีมาตรฐาน มีคุณค่าคุณภาพ และน่าสนใจ ต้องสร้างความตื่นตัวสนใจให้สังคม ในการพัฒนาศักยภาพทั้งในด้านผู้ผลิตสื่อ และผู้รับสื่อในสังคม

- รายการวิทยุ จส.100 วิทยุข่าวสารและการจราจร สร้างบทบาทที่แตกต่างในด้านกา

ให้ข้อมูลข่าวสารการเดินทางบนท้องถนน สร้างความตระหนักรู้ด้านกฎจราจร เป็นความต้องการที่ให้ประโยชน์ ความพึงพอใจแก่ผู้รับฟัง และนำเสนอข้อมูลความคิดเห็นต่างๆ เพื่อเป้าหมายหลักของรายการคือ แจ้งข่าวสารเพื่อบรรเทาทุกข์การจราจรเป็นสำคัญ

- ไทยพีบีเอส เน้นความเป็นที่วิสาธารณะอย่างชัดเจน ยึดมั่นจริยธรรมอย่างเคร่งครัดในการทำหน้าที่สื่อสาธารณะ ในการปฏิบัติหน้าที่พนักงานทุกระดับต้องปฏิบัติตามข้อบังคับทางด้านจริยธรรมของวิชาชีพที่ให้ความสำคัญกับความเที่ยงตรง ความเป็นกลาง และเป็นธรรม ตลอดจนความเป็นอิสระของวิชาชีพ และยอมรับผิดชอบต่อสาธารณะ

5. ความมีส่วนร่วม (participation)

เป็นคุณลักษณะสำคัญของสื่อในประเทศแบบประชาธิปไตย เป็นกระบวนการการทำงานที่มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ในสังคม คือ การเปิดโอกาสให้สังคม อันหมายถึงผู้รับสื่อที่เป็นปัจเจกบุคคลและกลุ่มทางสังคมต่างๆ ได้มีช่องทางในการแสดงความคิดเห็น ความต้องการ ข้อเสนอแนะ ไปจนถึงการร้องเรียน เมื่อเห็นว่าการชกปฏิบัติงานไม่ถูกต้อง ไม่เป็นธรรม ไม่โปร่งใส ไม่เป็นไปตามพันธกิจ และการมีส่วนร่วมยังหมายถึง การเปิดโอกาสแก่ผู้ผลิตรายการอิสระภาคเอกชน และภาคชุมชน ในการผลิตและเผยแพร่รายการด้วย

- ผลการวิจัยของสุรินทร์ แปลงประสพโชค (2534) อุษ่า จันท์ประภาส (2535) จิระวรรณ ดันกุรานันท์ (2542) อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท (2544) และลิขเรศ ศิราภานต์ (2544) สรุปได้ว่า ด้วยลักษณะที่เข้าถึงง่ายของสื่อวิทยุ ดังเช่น จส.100 ได้สร้างระดับการมีส่วนร่วมของคนในสังคมมากขึ้น และสื่อวิทยุทำหน้าที่ในการเป็นช่องทางในการสื่อสารที่ดี ทั้งในเรื่องการบอกเล่าข่าวสาร การให้ความรู้ เป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นได้เป็นอย่างดี (radio forum) อันนำไปสู่การกระตุ้นจิตสำนึกร่วม

เกี่ยวกับปัญหาสาธารณะ และความรับผิดชอบ ต่อสังคม

- ไทยพีบีเอส มีวัตถุประสงค์ส่งเสริม การรับรู้และการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมของ ประชาชนในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เป็น ธรรม มีความกล้าหาญในการรายงานข่าวสาร และเสนอประเด็นโต้เถียง โดยยึดถือประโยชน์ สาธารณะเป็นสำคัญ ซึ่งส่วนใหญ่รายการของ ช่องไทยพีบีเอสนั้น เสมือนเป็นเวทีสาธารณะที่ เปิดประเด็นให้ประชาชนทั่วไปเข้าไปมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นในรายการ มีการเชิญผู้ทรง คุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องต่อประเด็น ที่นำมาถกเถียงนั้น มาบอกเล่าข้อเท็จจริง หรือ แสดงทัศนคติ มุมมองที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์ ต่อสาธารณชนให้ได้รับทราบ เพื่อสร้างความ เข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

6. การพัฒนา (development) การผลิต และเผยแพร่สื่อเพื่อบริการสาธารณะนั้น มีเป้าหมาย สำคัญ คือ การพัฒนาคุณภาพคน คุณภาพ สังคมการพัฒนาประชาธิปไตย สิทธิ เสรีภาพ การมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาความ ภาคภูมิใจและการยอมรับซึ่งกันและกันในความ เป็นพหุสังคม (pluralistic society) ที่หลากหลาย ของประเทศไทย การพัฒนาช่องทางให้ผู้ด้อย สิทธิด้วยเสียงของสังคม (voices of the voiceless) การพัฒนาความรู้รัก รัก เข้าใจ เกื้อกูลกัน ของสมาชิกในสังคม การพัฒนาสังคมสันติ ยุติธรรม ปลอดภัย ฯลฯ ในขณะที่เดียวกันสื่อ สาธารณะต้องพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการ ทำงานของบุคลากรองค์กรฯ และผู้ร่วมผลิต อย่างไม่หยุดนิ่ง อันจะทำให้รายการหรือผลผลิต ขององค์กรฯได้รับการยอมรับ และความเชื่อถือ จากสังคมทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ

- ความสำเร็จด้านความเป็นสื่อเพื่อ สาธารณะของ จส.100 นั้นคือ มีการต่อยอด พัฒนาบุคลากร รูปแบบรายการให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป พร้อมทั้งมีโครงการสร้างประโยชน์ให้กับสังคม เกิดขึ้นมากมาย เช่น โครงการกองทุนบริจาคเงิน

เพื่อซื้อลิ้นหัวใจกับ จส.100 ที่ช่วยชีวิตคนมาแล้ว ประมาณ 2,000 กว่าคน ตั้งแต่ปี 2548, โครงการ ร่วมกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) จัดกิจกรรมปลูกต้นกล้า ป่าต้นน้ำถวาย พ่อ เพื่อถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่อง ในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนม- พุทธชา 7 รอบ เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2554, โครงการร่วมกับการทางพิเศษแห่งประเทศไทย (กทพ.) จัดกิจกรรมทางด่วนลดไฟฟ้า...อนุรักษ์ป่า ชายเลนแหลมใหญ่ จ.สมุทรสงคราม เมื่อวันที่ 16-17 กุมภาพันธ์ 2556 เป็นต้น ซึ่งกิจกรรม ดังกล่าว คนฟังรายการให้กระแสบอรับเป็น อย่างดี ทั้งมีส่วนร่วมและส่งเสริมต่อโครงการ เรื่อยมา ทั้งนี้จะเป็นบทสรุปหนึ่งถึงความเชื่อมั่น ศรัทธา ต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของรายการ จส.100 ที่มีมาอย่างยาวนาน (ข่าวประชาสัมพันธ์ จส.100, 2556 สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2556)

- จุดเริ่มต้นของทีวีสาธารณะไทยพีบีเอสนั้น มีเป้าหมายที่จะเป็นสถานีโทรทัศน์ที่สรรค์สร้าง รายการข่าวรายการสารประโยชน์ และรายการ สารบันเทิงที่มีคุณภาพ เพื่อให้ได้รับการยอมรับ อย่างกว้างขวางในสังคม อีกทั้งมุ่งมั่นจะเป็น สถานีสื่อที่มีระบบบริหารจัดการที่มี ประสิทธิภาพ และโปร่งใสโดยยึดหลักให้ความ คุ่มค่า พัฒนาคุณภาพสังคมให้ดียิ่งขึ้น สร้าง แรงบันดาลใจ กระตุ้นให้เกิดจินตนาการและ ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อยกระดับสุนทรียภาพให้ กับสังคม ส่งเสริมการผลิตและเผยแพร่สื่อเครื่องมือ แห่งการเรียนรู้ เสริมสร้างสติปัญญาและสุขภาพ แก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า ทุกระดับอายุ ให้เป็น พลเมืองคุณภาพ

7. ความเชื่อถือ ไว้วางใจได้ (credibility) สื่อสาธารณะต้องสร้างความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจได้จากสังคม ซึ่งเป็นผลจากการทำงาน ด้วยจรรยาบรรณวิชาชีพ และความรับผิดชอบต่อ สังคม รายงานข่าวและนำเสนอรายการอย่าง คำนึงถึงหลักความถูกต้อง เที่ยงตรง ตามข้อเท็จจริง (accuracy and truthfulness) ให้ความ

เป็นธรรมชาติทุกฝ่าย ไม่ฝักใฝ่ ถือข้าง หรือลำเอียง ปราศจากอคติ เนื้อหารายการที่น่าเสนอ ต้องมี ทั้งความกว้างหรือรอบด้าน และความลุ่มลึก (breadth and depth) ไม่รายงานหรือนำเสนอ รายการอย่างตื้นๆ หรืออย่างๆ หรือรวบรัดเกินไป (simplistic) ต้องให้ผู้ชมผู้ฟัง ได้รับข้อมูลข่าวสาร อย่างเพียงพอกับความเข้าใจที่ถูกต้อง ชัดเจน รายการต้องสะท้อนสภาพจริงของสังคม รักษา ความสมดุลที่เหมาะสมในการตอบสนองความต้องการรับรู้ เรื่องราว ประเด็นระดับชาติ ภูมิภาค และท้องถิ่น ต้องมีการกำหนดกลไก หรือวิธีการ ให้ผู้ชม ผู้ฟัง มีโอกาสให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ต่อรายการต่างๆ อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และ ต้องมีการรวบรวมเสียงสะท้อนของผู้ชม ผู้ฟัง (feedback) และนำมาพิจารณาปรับปรุงการทำงาน การผลิต และออกอากาศรายการ

- ส่วนหนึ่งของเนื้อหาในรายการวิทยุ จส.100 มาจากเสียงประชาชน โดยคำบอกเล่า ของผู้ฟังที่ได้โทรศัพท์แจ้งสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ณ ช่วงเวลานั้น ทำให้ข่าวสารถูกส่งต่ออย่างรวดเร็ว ดังนั้นรูปแบบของรายการ จึงออกมา ในลักษณะที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในรายการ ค่อนข้างมาก ประชาชนเปรียบเสมือนเป็นนักข่าว อิสระของรายการ ซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปทุกหน ทุกแห่งสามารถเป็นหูเป็นตาให้กับหน่วยราชการ ตรวจสอบสังคม เพื่อช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และ ยังมีส่วนช่วยกระตุ้นจิตสำนึกของคนให้ปฏิบัติตามกฎจราจร และรักษากฎระเบียบต่างๆ ใน สังคมได้ดียิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นคำบอกเล่าของคน ผู้ฟังทำให้ข้อมูลในรายการเกิดความน่าเชื่อถือมี ข้อเท็จจริงที่ไว้ใจได้ เป็นการร่วมด้วยช่วยกันในการส่งต่อข้อมูลกระจายข่าวสารให้เกิดความทั่วถึง ทั้งนี้เมื่อเกิดปัญหา สามารถเข้าช่วยเหลือ ผู้เดือดร้อนได้ทันเวลาที่

- ไทยพีบีเอส มีแนวคิดว่าการเป็น “นักข่าว” ไม่ควรถูกผูกขาดโดยคนในวิชาชีพข่าว เท่านั้น ประชาชนทั่วไปก็สามารถที่จะทำหน้าที่

สะท้อนปัญหาหรือเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชุมชน เหมือนนักข่าวอาชีพได้ โดยทำหน้าที่เป็นตัวแทน ของคนในพื้นที่และชุมชนต่างๆ ในการบอกเล่า เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นผ่านทางจอโทรทัศน์ การบอกเล่าจากคนในพื้นที่ย่อมเข้าใจปัญหาและ ประเด็นต่างๆ มากกว่าคนนอกพื้นที่ เพราะ ฉะนั้นจึงสามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างถูกต้อง และน่าเชื่อถือ ทางไทยพีบีเอส ได้จัดสรรงบประมาณและบุคลากรในการฝึกอบรม “นักข่าว พลเมือง” ในภูมิภาคต่างๆ เพื่อให้เขาเหล่านั้น สามารถทำหน้าที่เป็นปากเสียงให้กับชุมชนของ ตัวเอง และเป็นเครือข่ายภาคประชาสังคมที่ไทย พีบีเอสได้ร่วมกับประชาชนในภาคต่างๆ จัดตั้งขึ้น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการผลิตรายการทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็น องค์กรสื่อสาธารณะที่เปิดกว้างและสนับสนุน การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมอย่างกว้าง ขวาง

8. ปราศจากประโยชน์ทับซ้อน (conflict of interest) ผู้ทำงานด้านสื่อสาธารณะ ต้องไม่ ทำงานอย่างมุงหรือแอบแฝงประโยชน์เฉพาะตน ครอบครัว หรือพวกพ้อง ประโยชน์ดังกล่าวนี้ มิได้หมายถึงเฉพาะรายได้หรือทรัพย์สินเงินทอง เท่านั้น แต่หมายรวมถึง การรายงานหรือการ นำเสนอรายการที่สนับสนุนการได้เปรียบของ กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มกดดัน กลุ่มการเมือง รวมทั้งการรับสินค้า ของขวัญ ของแถม ส่วนลด บริการ การให้กู้ยืม อภินันทนาการที่เกินขอบเขต ของไมตรีจิต จากบุคคล องค์กร ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง กับงานสื่อสาธารณะ เพราะการกระทำของ บุคลากรทุกระดับไม่ว่าจะโดยตั้งใจ หรือไม่ตั้งใจ ย่อมส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงและความไว้วางใจ จากสังคม ดังนั้น องค์กรด้านสื่อสาธารณะต้อง สร้างวัฒนธรรมความเป็นองค์กรที่มีคุณธรรมและ ความซื่อสัตย์ (integrity) มีกลไกการตรวจสอบ และข้อกำหนดเพื่อมิให้รายการและบุคลากร องค์กรฯ รวมทั้งผู้ทำงานอิสระ (freelance staff) เกี่ยวข้องกับการนำเสนอสินค้าและบริการ

เพื่อประโยชน์ทางธุรกิจ ทางการเมือง รวมทั้งกิจกรรมของหน่วยงานองค์กรอื่น

– สื่อวิทยุ จส.100 ดำเนินรายการโดยภาคเอกชน อาจทำให้หลักการเรื่องปราศจากประโยชน์ทับซ้อนนี้ ไม่สามารถยืนยันได้ เนื่องจากไม่มีกลไกการตรวจสอบที่ชัดเจน

– ความเป็นสาธารณะของไทยพีบีเอส ได้รับการรองรับภายใต้ พ.ร.บ. องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย โดยมีคณะกรรมการนโยบายที่ผ่านการสรรหาโดยกระบวนการที่เป็นอิสระและโปร่งใส เป็นผู้กำหนดนโยบาย และควบคุมการดำเนินงานของผู้อำนวยการและคณะกรรมการบริหารองค์การฯ มีรายได้จากภาษีสรรพสามิตที่เก็บจากสุราและยาสูบ โดยมีรายได้สูงสุดปีงบประมาณละไม่เกิน 2,000 ล้านบาท (สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส, 2556 สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2556)

บทบาทสื่อมวลชนในฐานะ “พื้นที่ทางสังคม”

ปัจจุบันมีสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่บริการเพื่อสาธารณะเปิดพื้นที่ให้คนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมกระจายข้อมูลข่าวสาร แสดงความคิดเห็นต่างๆ ทั้งในรายการและนอกรายการ เป็นการเปิดกว้างวิสัยทัศน์มุมมองของบุคคลทั่วไป ผ่านช่องทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวดเร็ว อีกทั้งมีส่วนช่วยสร้างประโยชน์ ช่วยเหลือสังคมยามเกิดวิกฤติหรือปัญหา สื่อมวลชนที่ทำเพื่อสาธารณะมานานและยังยืนหยัดอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี ดังเช่น “รายการวิทยุ จส.100 วิทยุข่าวสารและการจราจร” ได้เข้ามามีบทบาท บรรเทาปัญหาการจราจรที่ติดขัดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาวิกฤติของสังคมกระจายข่าวสารด้านการจราจรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 ในนามของกรมการทหารสื่อสารกองทัพบกมอบให้บริษัทแปซิฟิก คอร์ปอเรชั่น จำกัด ดำเนินการผลิตรายการวิทยุเพื่อเป็นสื่อในการบรรเทาปัญหาการจราจรในกรุงเทพมหานครและพื้นที่

ใกล้เคียง ภายใต้คำขวัญของรายการว่า “ด้วยใจเพื่อสังคม” โดยรูปแบบของรายการ เน้นเป็นสถานีวิทยุที่มีการนำเสนอข่าวสาร ให้ข้อเท็จจริงที่ครบถ้วนสมบูรณ์ มีรูปแบบการนำเสนอที่เป็นกันเอง เข้าใจง่าย และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานราชการกรณีมีเรื่องราวร้องทุกข์และให้ข้อมูลการจราจรกับเพื่อนผู้ใช้รถใช้ถนนด้วยกัน ให้ความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาสังคม

จากความสำเร็จของคลื่นวิทยุ จส.100 ที่มีมานานกว่า 20 ปี และยังคงได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี เป็นคลื่นวิทยุการจราจรที่นิยมอย่างแพร่หลาย ด้วยเหตุนี้แม้กาลเวลาจะเปลี่ยนไปแต่รายการ จส.100 สามารถครองใจผู้ฟังได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีจุดยืนที่เข้มแข็งด้านบรรเทาทุกข์การจราจร และมีการปรับเปลี่ยน พัฒนาโครงสร้าง เนื้อหารายการให้ทันกับยุคสมัย

สื่อสาธารณะที่มีบทบาทในสังคมไทยอีกสื่อหนึ่งคือ สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ดำเนินการโดยองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ออกอากาศแทนสถานีโทรทัศน์ไอทีวี โดยออกอากาศส่งสัญญาณโทรทัศน์สีจากอาคารที่ทำการสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ในระบบยูเอชเอฟ ทางช่อง 29 เป็นครั้งแรกในวันอังคารที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2551 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 5 ปี ภายใต้คำขวัญ “ไทยพีบีเอส ทีวี...ที่คุณวางใจ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมภารกิจด้านการประชาสัมพันธ์ของรัฐ โดยไม่ให้มีโฆษณาทางธุรกิจและไม่ให้เอกชนเข้าร่วมดำเนินการหรือเช่าเวลาเพื่อการธุรกิจแต่ให้มีรายได้จากงบประมาณแผ่นดิน

จากผลงานที่ผ่านมาที่วิสาธารณะช่อง ไทยพีบีเอส ได้รับการยอมรับจากประชาชนว่าสามารถตอบโจทย์ปัญหากระแสสังคมได้เป็นอย่างดี โดยสื่อโทรทัศน์ส่งสารข้อมูลเข้าถึง

ประชาชนได้ง่ายกว่าสื่ออื่นๆ สามารถทำหน้าที่เป็นสื่อสาธารณะได้อย่างเต็มที่ รูปแบบรายการสถานีมีหลักเกณฑ์ในการนำเสนอเพื่อยกระดับคุณภาพของรายการให้สูงขึ้น ผู้รับชมเกิดความชัดเจน ได้เห็นภาพข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นจริง สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม อีกทั้งมีกลไกสำรวจความพึงพอใจ ทศนคติของประชาชนอย่างสม่ำเสมอ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ร้องเรียน และตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานได้

การต่อยอด พัฒนา เพื่อครองใจ สาธารณชน

จากหลักการของสื่อสาธารณะดังที่กล่าวมานั้น จะเห็นว่ามีเป้าหมายเดียวกันคือ ผลิตสื่อเพื่อให้เกิดคุณประโยชน์แก่สังคมเป็นหลัก เพื่อให้คุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วไปดีขึ้น เพราะสื่อมวลชนถือได้ว่ามีอยู่รอบตัวเรา ความสำเร็จของสื่อสาธารณะมิได้วัดจากจำนวนผู้ชม (rating) แต่ประเมินจากคุณภาพเนื้อหารายการที่ให้ความรู้ ส่งเสริมสิทธิการเข้าถึงข่าวสาร เปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเพิ่มพลังพลเมือง (people empowerment) ให้มีคุณภาพทั้งความคิดวิเคราะห์ คุณภาพชีวิต รวมถึงสิทธิพลเมืองที่มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (บุญเลิศศุภคิลก, 2551, หน้า 95)

ทั้งนี้เมื่อนักวิชาการหลายท่านเสนอมุมมองด้านการสื่อสารสาธารณะ อาทิเช่น คุณเข้มพร วิรุณราพันธ์ ผู้จัดการแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กกล่าวว่า “พลังของการสื่อสารสาธารณะ จำเป็นต้องมีความชัดเจนในประเด็นที่ต้องการนำเสนอ โดยใช้เรื่องราวที่เป็นเรื่องธรรมดาของคนในถิ่นชนบททุรกันดารทำให้กลายเป็นประเด็นร้อนเมื่อถูกนำเสนอในแง่มุมที่คนทั่วไปไม่เคยรู้มาก่อน และเห็นว่าแปลกประหลาด นี่คือน้องค์ประกอบของการสื่อสารสาธารณะที่ได้ผล” (บทบาทของสื่อสาธารณะ, 2551, สืบค้นเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2551)

คุณภัทรพร สังข์พวงทอง โปรดิวเซอร์รายการ กบนอกกะลา ของบริษัททีวีบูรพา ได้บอกเคล็ดลับของการทำสื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายไว้อย่างน่าสนใจคือ “สิ่งแรกที่ต้องรู้เมื่อต้องการจะสื่อสารกับสาธารณะคือ ผู้รับสารคือใคร มีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมการใช้ชีวิตอย่างไร ต่อมาคือประเด็นที่ต้องการสื่อสารคืออะไร อย่าเพิ่งไปคิดว่าจะนำเสนออย่างไรให้น่าสนใจ ใช้เทคนิคอะไร อุปกรณ์แบบไหน เพราะถ้ายังไม่รู้จักผู้รับสารดีพอ ยังไม่ชัดว่าจะสื่อสารประเด็นใด เรื่องเหล่านั้นเป็นเรื่องเพื่อเจอ และอีกหนึ่งเคล็ดลับที่ไม่ลับ คือ จะต้องรู้จักอ่านหรือค้นคว้าหาข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง ไม่ใช่เจอสิ่งที่ต้องการจากเพียงแหล่งเดียวก็เชื่อตามนั้นแบบนี้จะอันตราย เพราะหากข้อมูลนั้นผิด งานเราจะผิดทั้งหมด และที่สำคัญเมื่อได้ข้อมูลจากหลายๆ แหล่งครบถ้วนพอสมควรแล้ว ต้องนำข้อมูลทั้งหมดมาทำความเข้าใจ แล้วเรียบเรียงเป็นคำพูดหรือข้อความของเราเอง ไม่ใช่เอาข้อมูลจากหลายๆ แหล่งมาเรียงต่อกันโดยที่เราไม่ได้เข้าใจอย่างแท้จริง เพราะถ้าเรายังไม่เข้าใจแล้วจะสื่อสารไปยังคนอื่นให้เข้าใจได้อย่างไร” (รายการกบนอกกะลา, 2551, สืบค้นเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2551)

ดังนั้นการที่สื่อสาธารณะสามารถครองใจประชาชนหรือคงอยู่ได้นาน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีการปรับปรุงพัฒนาบุคลากร คุณภาพของรายการอย่างต่อเนื่อง ผลิตและสร้างสรรค์รายการข่าวสาร เนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และมุ่งยกระดับการเรียนรู้ของประชาชนทุกภาคส่วนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกสมัยใหม่ และยึดหลักจริยธรรม คุณธรรม อีกทั้งมีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อรับฟังเสียงสะท้อนจากประชาชนที่ได้รับชม รับฟัง (ฐิตินันท์พงษ์สุทธิรักษ์ และวีระยุทธ กาญจน์ชูฉัตร, 2550, หน้า 28)

ตารางแสดงประเภทของสื่อสาธารณะและหลักการทาง

เรื่อง	ประเภทของสื่อ			
	สื่อรัฐ	สื่อเอกชน	สื่อเอกชนกึ่งสาธารณะ จส.100	สื่อสาธารณะ ไทยพีบีเอส
1. เป้าหมาย	ดำเนินการเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนเป็นสำคัญ	ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของภาคเอกชนที่ร่วมมือกัน เน้นสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสังคม	เป็นสื่อกลางรายงานข่าวสาร สถานะงานช่วยเหลือปัญหาให้กับคนทุกระดับในสังคม	มุ่งมั่นเป็นสถาบันสื่อสาธารณะที่สร้างสรรค์สังคมคุณภาพและคุณธรรม
2. หลักการสำคัญ	นำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นกลาง เน้นประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ	เห็นคุณค่าในสื่อสังคม สรรค์สร้างกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ นำเสนอสาระความรู้	นำเสนอข่าวสารด้านการศึกษาจริง เป็นหลัก รวมถึงประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ	ยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนด้วยรายการคุณภาพและบริการด้านการศึกษา ซึ่งให้ข้อมูลสร้างแรงบันดาลใจ
2.1 ความทั่วถึง	การให้บริการแก่ประชากรในสังคมอย่างทั่วถึง และมีความสามารถในการแข่งขันกับสื่อเชิงพาณิชย์ได้	ดำเนินการตามช่วงเวลาที่กำหนด ตามกลุ่มเป้าหมายที่วางแผนที่	เปิดดำเนินการให้ข่าวสารตลอด 24 ชั่วโมงทุกวัน ไม่เว้นวันหยุดราชการ	แพร่ภาพส่งสัญญาณทั่วประเทศ ออกอากาศทุกวัน ผลิตรายการเสริมสร้างความเป็นกลางให้กับสังคม
2.2 ความหลากหลาย	มีการควบคุมเนื้อหาการโดยมุ่งเน้นคุณภาพและตอบสนองความต้องการของผู้รับสาร หลากหลายกลุ่ม	เนื้อหาและรูปแบบรายการทันต่อสถานการณ์ เป็นมุมมองที่กว้างขวางให้ประชาชน	มีข่าวสาร ข้อมูลต่าง ๆ ที่หลากหลาย เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง อีกทั้งมีรับแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ช่วยเหลือผู้เดือดร้อน	ให้บริการด้านข่าวสาร ความรู้ สาระประโยชน์ที่ มีคุณภาพและมีมาตรฐาน บนพื้นฐานข้อบังคับจริยธรรม และกรอบจรรยาบรรณขององค์กร
2.3 ความแตกต่าง	ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นกลางและเป็นประโยชน์ ผลิตรายการเพื่อการบริการและผลประโยชน์ของสาธารณะ	มีโฆษณา สารบันเทิง คอยสอดแทรกในช่วงรายการ ทำให้ผู้ชม รู้สึกไม่ตึงเครียดจนเกินไป	เป็นกระบอกเสียงในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานราชการ รวมถึงมีโครงการพัฒนาสังคมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม	สร้างสรรค์ประชาธิปไตยที่เป็นธรรม มีความกล้าหาญในการรายงานข่าวสารและเสนอประเด็นที่เถียงในสังคม ยึดมั่นจริยธรรมอย่างเคร่งครัดในการเป็นสื่อสาธารณะ
2.4 อธิปไตยการนำเสนอ	ผลิตสื่อกระจายเสียงที่ดำเนินงานรับผิดชอบงานโดยหน่วยงานของรัฐบาลจะเข้ามามีอำนาจในการควบคุมสื่อและเป็นผู้	รูปแบบรายการมีอิสระในการนำเสนอ แสดงทัศนคติที่มีต่อประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม มีเงินทุนจากภาคเอกชน	ผู้ฟังรายการเปรียบเสมือนเป็นผู้รายงานข่าวตามเหตุการณ์ที่พบเห็น เป็นเวทีสาธารณะให้กับประชาชน	สนับสนุนการผลิตรายการของผู้ผลิตอิสระ ให้ผลิตรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์ หลากหลายและตอบสนองความต้องการของประชาชน

ตารางแสดงประเภทของสื่อสาธารณะและหลักการทำงาน (ต่อ)

เรื่อง	ประเภทของสื่อ			
	สื่อรัฐ	สื่อเอกชน	สื่อเอกชนกึ่งสาธารณะ จส.100	สื่อสาธารณะ ไทยพีบีเอส
2.5 ความมีส่วนร่วม	เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในรายการมีชิงโชค แจกรางวัล	สร้างความรู้สึกและผลึกัดให้ประชาชนเป็นผู้คิด มีส่วนร่วมในรายการ	เป็นองค์กรสื่อสาธารณะที่เปิดกว้างและสนับสนุนการมีส่วนร่วม ของภาคประชาสังคมอย่างกว้างขวาง
2.6 การพัฒนา	มีการปรับปรุงพัฒนาสื่ออยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล	พัฒนาบุคลากร เครื่องมือ เทคโนโลยีต่างๆ ให้ทันสมัยอยู่เสมอ	มีการต่อยอด พัฒนาการให้ดียิ่งขึ้น สอดแทรกคุณประโยชน์ให้สังคม	สร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นให้เกิดจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อยกระดับสุนทรียภาพให้กับสังคม
2.7 ความเชื่อถือไว้วางใจ	มีหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ ของรัฐบาลคอยประเมิน ตรวจสอบ และติดตามผล เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารให้ถูกต้องอยู่เสมอ	ดำเนินการโดยองค์กรที่มั่นคง เชื่อถือได้ภายใต้ข้อกำหนดของรัฐ เพื่อเป็นกฎระเบียบในการควบคุมดูแล	รูปแบบรายการมาจากคำบอกเล่าของผู้ฟัง ข้อมูลในรายการจึงน่าเชื่อถือ เป็นข้อเท็จจริงที่ไว้วางใจได้	ได้ร่วมมือกับประชาชนในภาคต่างๆ สร้างเครือข่ายประชาสังคม เป็นกระบอกเสียงในการกระจายข้อมูลข่าวสาร
2.8 ผลประโยชน์ทับซ้อน	สามารถลดการพึ่งพาภาคธุรกิจ เอกชนจากการโฆษณาของระบบตลาดธุรกิจ	มีรายได้หลักมาจากค่าโฆษณา ผู้ชมรายการจึงเปรียบเสมือนผู้บริโภคที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของสินค้าต่างๆ	ไม่สามารถยืนยันได้ เนื่องจากไม่มีกลไกการตรวจสอบ	มีคณะกรรมการนโยบายที่เป็นอิสระและโปร่งใส เป็นผู้กำหนดนโยบาย และควบคุมการดำเนินงาน รายได้มาจากภาคีสรรพสามิตที่เก็บจากสุราและยาสูบ
2.9 การนำเสนอพื้นที่ทางสังคม	ภายใต้กรอบ นโยบาย ที่ไม่ขัดแย้งต่อคนในชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม จริยธรรมของมนุษยชน	มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนให้ประชาชนเข้าถึงง่าย กระตุ้นคุณภาพชีวิตในสังคมให้ดียิ่งขึ้น	เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาวิกฤติของสังคม มีบทบาทบรรเทาปัญหาการจราจร	เป็นตัวแทนสำคัญในการกระจายข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณชน ให้สังคมได้รับรู้ข้อเท็จจริงอย่างทั่วถึง

บทสรุป

หัวใจสำคัญที่จะช่วยให้เกิด “ความยั่งยืนของสื่อเพื่อสาธารณะ” นั้นอยู่ที่ความเชื่อมั่นและตั้งใจที่จะสรรค์สร้างองค์ความรู้ด้านสื่อให้มีคุณภาพแก่ประชาชนอย่างแท้จริง โดยสื่อสาธารณะจะต้องยึดถือประโยชน์ของสาธารณชนเป็นหลัก โดยมุ่งนำเสนอเนื้อหาที่มีประโยชน์แก่

ประชาชนทุกกลุ่มโดยมีความเป็นอิสระเป็นกลางและสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่สังคม ซึ่งเป็นปรัชญาที่แตกต่างจากสื่อเชิงพาณิชย์ นอกจากนี้ยังต้องมีหลักการสำคัญ คือ ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมได้ โดยไม่มองประชาชนเป็นเพียงผู้บริโภคเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกศักดิ์ แก้วเทพ. (2546). **เศรษฐศาสตร์การเมือง: สื่อมวลชนบนเส้นทางทุนนิยม**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2552). **การวิเคราะห์สื่อแนวคิดและเทคนิค**. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- ข่าวประชาสัมพันธ์ จส.100 วิทยุข่าวสารและการจราจร. (2556). ค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2556, จาก www.facebook.com/media/set
- จิระวรรณ ตันกูรานันท์. (2542). **การมีส่วนร่วมและบทบาทผู้นำชุมชนชาวไทยภูเขาในการจัดการวิทยุชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศศาสตร์, คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุมพล รอดคำดี และกาญจนา แก้วเทพ. (2546). **แนวคิดวิทยุชุมชนและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง: หอมดินอีสาน**. อุบลราชธานี: เครือข่ายสื่อภาคประชาชนภาคอีสาน.
- จิตินันท์ พงษ์สุทธิรักษ์ และวีระยุทธ กาญจน์ชูฉัตร. (2550, 15 มีนาคม). **สื่อสาธารณะ: แนวคิดประสบการณ์ และความเป็นไปได้ในประเทศไทย**. ประชาชาติธุรกิจ, 30(3879).
- บุญเลิศ ศุกดิลก. (2551). **การกระจายเสียงบริการสาธารณะ: มุมมองนักบริหาร**. วารสารนักบริหาร, 28(3), 91-96.
- บุษราคัม เอี่ยมอำไพ. (2540). **ปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารจากสถานีวิทยุ จส.100 และการเป็นสมาชิกชมรม จส.100**. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสื่อสารมวลชน, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์ประสานงานเครือข่ายครูนักทรงรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่. (2556). **มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่**. ค้นเมื่อ 9 มกราคม 2556, จาก www.smokefreeschool.net.
- สถานีวิทยุ จส.100 วิทยุข่าวสารและการจราจร FM.100 MHz. (2554). ค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2554, จาก www.js100.fix.gs.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2550). **การจัดตั้งทีวีสาธารณะในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

- ลิขเรศ ศิลากานต์. (2544). รูปแบบสถานีวิทยุกระจายเสียงภาคประชาชนที่พึงประสงค์สำหรับประเทศไทย ภายหลังการปฏิรูประบบวิทยุกระจายเสียงตามเจตนารมณ์ มาตรา 40 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสื่อสารมวลชน, คณะวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรินทร์ แปลงประสพโชค. (2534). การทดลองจัดวิทยุกระจายเสียงชุมชนสำหรับชุมชนชนบทในเขตชานเมือง จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยชองไทยพีบีเอส. (2555). ค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2556, จาก www.thaipbs.or.th.
- อนุตรา พรวดดี. (2545). ความต้องการรายการวิทยุชุมชนของผู้ฟังในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสื่อสารมวลชน, คณะวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรรรรณ ปิลันธน์โอวาท. (2544). การสื่อสาร การมีส่วนร่วมและความพึงพอใจของประชาชนในวิทยุชุมชนจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดระยอง. กรุงเทพมหานคร: สภาวิจัยแห่งชาติ.
- อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. (2539). บทบาทของรัฐในทางด้านสื่อสารมวลชน. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.
- อุษา จันท์ประภาส. (2535). การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.